

- оцінювати стан потерпілих, професійно визначати, яку допомогу насамперед вони потребують;
- забезпечувати вільну прохідність дихальних шляхів;
- проводити штучне дихання "із рота в рот" або "із рота в ніс" та зовнішній масаж серця й оцінити їх ефективність;
- зупиняти кровотечі накладенням джгутів, стисних пов'язок або пальцевими притисканнями кровоносних судин;
- накладати пов'язки при таких пошкодженнях: поранення, опік, кровотеча, відмороження, травми;
- іммобілізувати пошкоджені частини тіла при переломах кісток, важких травмах, термічних ураженнях;
- надавати потрібну допомогу при теплових і сонячних ударах, втопленні, отруєннях, блюваннях, втратах свідомості;
- використовувати наявні підручні засоби при перенесеннях, завантаженнях і транспортуваннях потерпілих;
- визначати потребу в транспортуванні потерпілих машинами швидкої допомоги чи попутними транспортними засобами;
- користуватися аптечками швидкої допомоги, як наслідок при різних травмах, сильного різкого болю, великої втрати крові, раптової нестачі кисню в організмі, при замерзанні або перегріві, можливе ураження центру свідомості – мозку.

Отак коротко сформовані основні принципи, завдання та вміння для майбутніх фахівців педагогічних вузів, які вивчають дисципліну «Культура безпеки».

Людмила ШВИДУН

*старший викладач комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради,
Дніпро, Україна
lshvyd@dano.dp.ua*

ЦІННІСНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОЇ МОБІЛЬНОСТІ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Наслідком змін, які охопили всі сфери життя сучасної людини, стали віртуалізація та формування інформаційного суспільства, його перетворення в цифрове.

Зміни також впливають на свідомість людини, світосприйняття, життєдіяльність; тому можемо говорити про її трансформацію, формування людини «цифрової», яка мислить по-іншому, має інший

світогляд, людини з «...доступом до знань у режимі реального часу, яка завдяки штучному інтелекту і робототехніки реалізує та вирішує значно складніші економічні, управлінські, освітні, естетичні, елітарні, творчі проекти та задачі, змінюючи аксіологічні основи буття. По-друге, у цифровому бутті людина не лише отримує нові можливості для творчості, а й стикається із загрозами власного існування, зумовленими результатами її техніко-раціоналістичної діяльності, яка ігнорує буттєві основи людського роду та пропонує конструкції особливого світу людини – штучної віртуальної реальності..» [5, с.31]. Отже, розвиток цифрових технологій не лише розширив можливості людини, але й зумовив появу нових викликів і проблем.

Цифрове буття людини з актуальними віртуальними технологіями впливають також на освітню сферу, формуючи віртуальний освітній простір. Прикладом може слугувати дистанційна форма здобуття знань, яка протягом останніх років набула широкого та масового характеру, а дистанційне навчання та викладання стало фундаментом віртуальної освітньої мобільності. «Під поняттям «освітня мобільність» ми розуміємо різноплановий, загальноосвітній розвиток людини. Освітню мобільність можемо розглядати як можливість людиною використовувати найрізноманітніші форми, методи для отримання освіти. Це може бути як міжнародна, так і національна освітня мобільність, що включає різні види освіти» [7, с. 746].

Сьогодні можна стверджувати, що освітня мобільність активно використовується не лише у вищій школі, але і в системі загальної середньої та професійної неперервної освіти як в Україні, так і за її межами. Такому стрімкому розвиткові даного феномену в різних ланках національної освітньої галузі, як це не парадоксально звучить, сприяли також зовнішні негативні чинники, насамперед, пандемія коронавірусної інфекції, широкомасштабне російське вторгнення в Україну.

Не секрет, що в умовах війни, яку ми розглядаємо як «кризову» ситуацію та життя людини «на межі», відбувається переоцінка цінностей, певних життєвих орієнтирів тощо. На думку Я. Грицака, яку ми розділяємо, «цінності – індикатор, який показує, як далеко суспільство може піти в можливостях розвитку... вони «визначають якість життя. Бо цінності мажуться на хліб» [2]. Цінності лежать в основі формування мотивації, яка, в свою чергу, може виявлятися в діяльності або бездіяльності людини. Вагому роль при цьому відіграють і особисті цінності, до яких відносимо такі, як: віра, воля, незалежність, національна ідентичність, справедливість, гуманізм, людська гідність, безпека тощо, а

також моральні якості людини. Тому є підстави стверджувати, що цифровізація, з однієї сторони, та повномасштабна російська агресія, з іншої, вивели на перше місце проблеми аксіології, питання формування світогляду сучасної людини, її духовності, культури, освіти, гуманітарної складової освітньої політики держави в цілому. «Освітня подорож з планованого освітнього проекту підвищення кваліфікації, перетворилася на втечу від війни та вимушену адаптацію до іншого освітнього простору. Одне із основних завдань, що постає перед освітянами, як зберегти власну популяцію молоді, не загубити її за лаштунками європейських освітніх студій, що зробити для того, щоб освітня мобільність не перетворилася на освітню еміграцію» [4, с. 117]. Аксіологічний підхід у питаннях освітньої мобільності (в тому числі і віртуальної) дозволяє з'ясувати характер її протікання: справжній чи несправжній, особливість, специфіку тощо. «...мобільність у її «справжньому» розумінні, не повинна бути засобом вирішення насущних задач або утилітарних проектів, набуваючи форми міграції, а бути засобом реалізації етапу життєвого проекту, в якому особистість керується бажанням оновити свій евристичний потенціал та повернутись в свою країну для його актуалізації» [1, с. 146].

Тому, враховуючи сьгоднішні реалії, виклики та небезпеки, які вона породжує, варто сфокусувати увагу на загальнолюдських та національних цінностях, розкриттю їх значимості та важливості для збереження національної ідентичності людини, держави. Така ситуація вимагає від науковців, освітян знаходити інші, нові шляхи, формати, можливості освітньої діяльності для формування нової ціннісно-освітньої платформи. В цьому плані цікавою для нас є дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня «Психолого-педагогічні умови становлення ціннісних орієнтацій дітей в ігровій та навчальній діяльності освітньої системи «Радість розвитку», в ході якого науковці резюмують, що освітній процес ґрунтується на ціннісному ставленні «особистості до змісту та діяльності, в якій реалізується пошук смислів» і «розв'язати проблему узгодження виховних впливів із запитом головного замовника освіти – дитини, можна за рахунок активізації діяльності, притаманної кожному віковому періоду, та дотримання принципів організації діяльності» [3, с. 7].

Хоча, варто також зауважити, що сьогодні, на жаль, ще є освітні інституції, які продовжують працювати за інерцією, використовуючи старі підходи та шаблони, а «згори спущені вказівки» приносять набагато більше шкоди, ніж користі. «Водночас у процесі впровадження ціннісних змін у школі ми вбачаємо загрозу «механізації», коли замість того, щоб ретранслювати і закріплювати цінності як норми взаємодій, їх будуть лише

пояснювати... В комунікації та впровадженні ціннісної зміни потрібно більш акцентовано змістити фокус із виховання/формування цінностей на врахування ціннісних принципів у формуванні шкільного середовища та освітніх взаємодій, та детально їх описати» [6, с. 3].

Таким чином, підсумувати вище сказане, можемо словами дослідника Д. Свириденка: «Справа не в тому що ми робимо в житті, а в тому, як ми сприймаємо власний життєвий проект, які цілі ставимо і які засоби обираємо для досягнення цих цілей. Можна бути продавцем, таксистом і бути гідною людиною, патріотом, а можна бути урядовцем чи бізнесменом, який не вірить в свою країну і не пов'язує з нею ані свого майбутнього, ані майбутнього своїх нащадків» [1, с. 146].

ЛІТЕРАТУРА

1. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія / Д.Б. Свириденко. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 279 с.
2. Грицак Я. Україна поволі рухається від цінностей виживання до самовираження. URL: <https://is.gd/ihMrAP>
3. Піроженко Т. О., Хартман О. Ю. Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в ігровій та навчальній діяльності в освітній системі «Радість розвитку». Вісник НАПН України. 2020. №2(1). С. 1-12.
4. Радіонова Н., Швидун Л. Освітня мобільність в екстримальних життєвих ситуаціях. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 44, с. 116-122.
5. Сидоренко С.В. Цифрова трансформація суспільства в умовах четвертої промислової революції. Мультиверсум. Філософський альманах. 2021. Випуск 1(173). Том 1. С. 31-43.
6. Ціннісні орієнтири сучасної української школи. 2019. С. 63. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentasia-Roman-Stesichin.pdf>
7. Швидун Л.Т. Освітня мобільність у проблемному полі акмеології. Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті: міжнар. період. зб. наук. пр. / за заг. ред. В. П. Бабича, Ю. Д. Бойчука, Л. С. Рибалко, О.М. Хвостиченка. Харків: ВННОТ, 2022. Вип. 4. С. 745-748.